

Maria Zralek

Wyższa Szkoła Humanitas w Sosnowcu
Wydział Nauk Humanistycznych
maria.zralek@humanitas.edu.pl

POLITYKA MIEJSKA WOBEC WYZWAŃ STARZEJĄCEGO SIĘ SPOŁECZEŃSTWA

*Miasta stoją przed bezprecedensowymi demograficznymi, środowiskowymi,
gospodarczymi, społecznymi i przestrzennymi wyzwaniami.
Świat jest „miejski”, a miasta są źródłem jego rozwoju.
To, jak będziemy rozwijać nasze miasta, miasteczka i wsie
w nadchodzących latach będzie miało wpływ na jakość życia milionów ludzi
i będzie stanowiło dziedzictwo dla przyszłych pokoleń.*

Time To Think Urban UN-HABITAT. 24th
Session Governing Council
NAIROBI, 15-19 APRIL 2013 r.

Streszczenie: Współczesne miasta stają przed wieloma wyzwaniami o charakterze społecznym, gospodarczym, przestrzennym i przyrodniczym. Nagromadzenie problemów funkcjonowania miasta wymaga obecnie innego podejścia w jego zarządzaniu. Celem polityki miejskiej jest kreowanie wielowymiarowo atrakcyjnego miasta, zapewniającego wszystkim swoim mieszkańcom wysoką jakość życia. Z uwagi na depopulację oraz proces starzenia się społeczeństwa miejskiego szczególne znaczenie ma tworzenie miasta przyjaznego ludziom starszym, uwzględniającego specyficzne potrzeby tej grupy ludności.

Słowa kluczowe: miasto, polityka miejska, ludzie starzy, jakość życia.

„Żyjemy w wieku miasta. Ono jest dla nas wszystkim” [Okome, 2002, za: Davis, 2009, s. 11]. Miasto jest przestrzenią, w której zachodzą różne, często skomplikowane procesy społeczne, gospodarcze i przestrzenno-przyrodnicze. Jego przemiany i problemy związane z funkcjonowaniem są od wielu lat przedmiotem badań wielu dziedzin naukowych. Zainteresowanie problematyką miejską jest coraz większe z uwagi na fakt, iż społeczeństwo naszego globu stało się w swej większości społeczeństwem zurbanizowanym. Rosnącą rolę miast, ale też wyzwania, wobec których staną w następnych latach miasta, dostrzega Unia

Europejska, tworząc europejską wizję miasta przyszłości [www1]. Podkreśla ona, iż cele polityki europejskiej nie mogą być zrealizowane bez aktywnego udziału miast, mają one bowiem zasadnicze znaczenie dla pomyślnego wdrażania strategii „Europa 2020”. Na wszystkich szczeblach decydenci muszą w większym stopniu uwzględniać wymiar miejski. Rozwój miast europejskich nie przebiega bezkonfliktowo i może być zagrożony. Spośród zjawisk zagrażających europejskiemu modelowi zrównoważonego rozwoju miast należy wskazać m.in. na:

- zmiany demograficzne, które prowadzą do powstania wielu wyzwań, takich jak starzenie się społeczeństwa, depopulacja miast, kurczenie się miast czy gwałtowne rozrastanie się przedmieść,
- rosnące bezrobocie, szczególnie wśród ludzi młodych, lub przesunięcie dużej części ludności na wtórny rynek pracy, który tworzą miejsca pracy nazywane „złymi miejscami pracy”, nieatrakcyjnymi, o gorszych warunkach pracy, identyfikowane z grupą „pokrzywdzonych”. Te zjawiska są konsekwencją słabnącego powiązania między wzrostem gospodarczym, zatrudnieniem i postępem społecznym,
- zwiększające się dysproporcje dochodowe oraz pogłębiające się ubożenie części ludności miejskiej, przejawiające się kumulacją złych warunków mieszkaniowych, złym stanem zdrowia, niskim poziomem wykształcenia, utrudnionym dostępem do usług społecznych, wykluczeniem cyfrowym i występowaniem patologii społecznej,
- nasilenie procesów segregacji społeczno-przestrzennej powodujące istnienie w przestrzeni miasta dzielnic ludzi zmarginalizowanych i wykluczonych,
- procesy ekspansji przestrzennej miasta, szczególnie tzw. *urban sprawl*, stanowiące poważne zagrożenie dla rozwoju miasta. Procesy rozlewania się miasta zwiększają koszty budowy infrastruktury technicznej i społecznej, powodują nieracjonalne wykorzystanie terenu, podnoszą koszty świadczenia usług publicznych oraz zwiększają ruch samochodowy obciążający środowisko.

To nagromadzenie problemów funkcjonowania miasta wymaga innego podejścia poprzez nowe formy zarządzania miastem, które zniwelują występujące zagrożenia i potraktują je jako wyzwania. Miasto jest bowiem strukturą „długiego trwania” [Karwińska, 2007, s. 39] z równocześnie występującą dużą dynamiką zmian generujących bardzo złożone struktury społeczne i przestrzenne. Współczesne miasta z jednej strony dysponują więc ogromnym potencjałem rozwojowym, z drugiej jednak borykają się z wieloma problemami uwarunkowanymi różnorodnymi przyczynami.

Zmieniające się trendy przemian globalnych – zróżnicowanie poziomu rozwoju gospodarczego poszczególnych regionów, zmiany w strukturze społecznej i przestrzenno-funkcjonalnej, polaryzacja społeczna i przestrzenna oraz

wynikająca z niej segregacja przestrzenna – mogą zagrażać utratą zdolności do prawidłowego funkcjonowania miasta. Właściwa identyfikacja przyczyn występowania problemów oraz umiejętność ich rozwiązywania, a tym samym znoszenia ograniczeń rozwojowych, stanowi jedno z podstawowych zadań instytucji zarządzających miastem. Złożoność problemów występujących w mieście w sferach gospodarczych, społecznych, infrastrukturalnych, środowiskowych i wielu innych wymaga zmiany stosowanych dotychczas rozwiązań i wprowadzenia kompleksowego i zintegrowanego podejścia. Dobre zarządzanie miastem oznacza zarówno przełamywanie barier sektorowych i niedopuszczanie, by podejście jednosektorowe decydowało o kształcie życia w mieście, jak i wykorzystywanie różnorodnych narzędzi, które pozwolą na stworzenie najlepszych warunków dla wszystkich podmiotów, które się w nim znajdują.

Na tle problemów charakterystycznych dla miast europejskich sytuacja miast polskich jest wyjątkowo skomplikowana. W procesach ich rozwoju po 1989 r. nastąpiło szczególne nagromadzenie czynników przyspieszających zmiany, przy równoczesnych trudnościach uporania się z dziedzictwem okresu socjalizmu. Jak podkreśla Anna Karwińska [2007, s. 42-43], społeczny i przestrzenny kształt miasta jest wypadkową dominującej ideologii, cech systemu gospodarczego, ustroju politycznego i kultury danego społeczeństwa. Szybkie zmiany polityczne i gospodarcze powodują, że w systemie społecznym i systemie przestrzennym miasta nakładają się elementy stare i nowe, swoje i obce, tworząc miasto wielowymiarowe. Czynnikiem istotnie zmieniającym sytuację w miastach, obok upowszechniania się w coraz większym stopniu zasad gry rynkowej, stał się rozwój samorządności na poziomie lokalnym.

Przekazanie części kompetencji samorządowi terytorialnemu stworzyło warunki do powstania i prowadzenia polityki miejskiej, traktowanej jako „planowa i zorganizowana działalność organów samorządu terytorialnego i innych jednostek publicznych podporządkowanych tym organom, które bezpośrednio dysponują środkami władzy (np. koordynacji, przymusu, kontroli, represji i in.), polegająca na wyborze celów służących interesom społeczności lokalnej oraz wyborze środków do osiągnięcia tych celów” [Markowski, 1999, s. 28].

Obecnie w polskim systemie prawnym, a także w obowiązujących dokumentach strategicznych nie ma jednej koherentnej definicji polityki miejskiej. Polityka miejska jest prowadzona we wszystkich cywilizowanych krajach w dwóch wymiarach: polityki państwa w stosunku do miast oraz polityki miast w stosunku do ich przestrzeni oraz zamieszkującej ją ludności.

W tym pierwszym ujęciu miasto jest przedmiotem zewnętrznych strategii regulujących jego funkcjonowanie pod kątem widzenia realizacji celów szerszej wspólnoty, a pomyślny rozwój miast jest sferą odpowiedzialności państwa. Ta-

kie ujęcie prezentuje Karta Lipska na rzecz zrównoważonego rozwoju miast europejskich z 2007 r. [www3], podobnie jak projekt Krajowej Polityki Miejskiej, w której podkreślono, iż jest „dokumentem określającym planowane działania administracji rządowej dotyczące polityki miejskiej, uwzględniającym cele i kierunki określone w średniookresowej strategii rozwoju kraju oraz krajowej strategii rozwoju regionalnego. Służy ona celowemu, ukierunkowanemu terytorialnie działaniu państwa na rzecz zrównoważonego rozwoju miast i ich obszarów funkcjonalnych oraz wykorzystaniu ich potencjałów w procesach rozwoju kraju” [KPM, 2014].

Drugie ujęcie polityki miejskiej wynika z regulacji prawnych, tworzących system samorządu terytorialnego, w którym polityka miejska jest realizacją sprawowania władzy w interesie wspólnoty lokalnej (do zakresu działania gminy należą wszystkie sprawy publiczne o znaczeniu lokalnym). Takie ujęcie polityki miejskiej oznacza, że obejmuje ona relacje władzy miasta z wszystkimi użytkownikami przestrzeni miejskiej. Powinna więc być podstawowym narzędziem zarządzania miastem i polegać na wyborze celów służących interesom społeczności oraz właściwych środków do ich osiągnięcia.

D.M. Hill [2000, s. 3, za: Majer, 2007, s. 8-9] wyodrębnił standardowe sfery zainteresowania polityki miejskiej:

- „zagospodarowanie i planowanie przestrzenne, uwzględniające kontrole nad lokalnym rozwojem (obejmujące m.in. przestrzenną strukturę migracji, handlu i usług, przemieszczanie się ludzkich zasobów pracy, ruchliwość ludzi i kapitału, lokalizację obszarów rezydencjonalnych, przemysłowych i usługowych),
- fizyczna i ekonomiczna regeneracja miejskich śródmieść poprzez specyficzne programy ożywienia przedsiębiorczości i partnerstwa między sektorem publicznym, prywatnym oraz organizacjami pozarządowymi,
- poprawa jakości życia ogółu mieszkańców miast poprzez ograniczanie przestępczości, zmniejszanie zanieczyszczeń środowiska, rozwój efektywnego transportu publicznego, podnoszenie standardów w zakresie edukacji i mieszkalnictwa oraz równoważenie budżetów miejskich dzięki dopasowywaniu potrzeb do możliwości ekonomicznych miast,
- skupienie uwagi na najbardziej zdegradowanych w sensie fizycznym i społecznym obszarach miasta,
- czynienie wysiłków na rzecz jak najszerszego włączenia mieszkańców oraz ich organizacji w procesy podejmowania decyzji, innymi słowy: zapewnienie warunków do uważnego słuchania głosu mieszkańców”.

Przyjęcie takiego podejścia oznacza, że celem polityki miejskiej powinno być z jednej strony kreowanie miasta, które stanie się skupiskiem biznesu i motorem rozwoju gospodarczego, z drugiej zaś – miastem zapewniającym wszystkim swoim mieszkańcom wysoką jakość życia. Na wysoką jakość życia w mieście składa się bardzo wiele czynników, takich jak dobry dostęp do wysokiej jakości usług publicznych, transportu publicznego, oferty spędzania czasu wolnego i czystego środowiska. O wysokiej jakości życia w mieście decyduje także dobry dostęp do zasobów mieszkaniowych, poczucie bezpieczeństwa, atrakcyjne przestrzenie publiczne i wiele innych.

Obecnie Polska staje przed ogromnymi zmianami demograficznymi. Prognoza ludności [GUS, 2009] wskazuje na silny proces depopulacji, bowiem w okresie 2008-2035 liczba ludności Polski będzie się systematycznie zmniejszać i ubytek ten wyniesie w końcu horyzontu prognozy ponad 2,2 mln osób. Aż 90% przewidywanego spadku wielkości populacji będzie dotyczyć miast. W konsekwencji nastąpi zmniejszenie udziału ludności miast w populacji ogółem z 61,2% w 2007 r. do 58,9% w 2035 r. Zgodnie z prognozą wystąpi też intensywny proces starzenia się ludności. Starzenie się populacji jest globalnym fenomenem, w Polsce będzie jednak przebiegać bardzo dynamicznie. Udział ludności w wieku poprodukcyjnym ogółem wzrośnie w omawianym okresie od 16,0% w 2007 r. do 26,7% w 2035 r., natomiast w miastach w tym samym czasie z 16,3% do 27,8%. Konsekwencje zmian demograficznych stają się poważnym wyzwaniem dla wszystkich miast – zarówno dla dużych miejskich ośrodków rozwojowych, jak i dla często znajdujących się w złej sytuacji gospodarczej miast małych i średnich.

Równie ważny, jak same trendy demograficzne, jest społeczny, gospodarczy i przestrzenny wymiar zmian demograficznych. Polskie miasta wciąż nie są jednak wystarczająco przystosowane do potrzeb zwiększającej się populacji osób starszych, brakuje bowiem odpowiedniego rozpoznania i reagowania na potrzeby seniorów w różnych aspektach ich życia w mieście. Głównym podmiotem odpowiedzialnym za tworzenie dobrych warunków życia osób starszych jest samorząd terytorialny oraz inne instytucje działające na rzecz zaspokojenia potrzeb mieszkańców. Politykę miejską w tym zakresie powinno cechować holistyczne podejście i zwiększona wrażliwość na problemy ludzi starych. Inspiracją dla takich działań może być kompleksowa idea programu WHO „Miasto przyjazne wiekowi” [www4] (*age friendly city*). Polega ona na określeniu optymalnych rozwiązań poprawy jakości życia ludzi starszych w mieście. Koncepcja Miasta Przyjaznego Wiekowi opiera się na założeniu, że kreowanie takiego miasta stanowi najbardziej skuteczną strategię umożliwiającą wspieranie starszych

ludzi. Ponadto publiczne i komercyjne usługi powinny tak funkcjonować, by były bardziej dostępne i przystosowane do różnych poziomów sprawności osób starszych, ich zainteresowań i możliwości finansowych. Podstawowe obszary wpływające na jakość życia ludzi starszych w miastach dotyczą ośmiu wymiarów: 1) przestrzeni zewnętrznych i budynków, 2) transportu, 3) mieszkalnictwa, 4) uczestnictwa w życiu społecznym, 5) poszanowania i integracji społecznej, 6) aktywności obywatelskiej i zatrudnienia, 7) komunikacji i informacji oraz 8) usług społecznych i zdrowotnych. W ramach tych obszarów wprowadzenie w życie często prostych, oczywistych rozwiązań, zasadniczo ułatwia życie osobom starszym. WHO w dokumencie wydanym w 2007 r., pt. *Global Age-Friendly Cities Guide* [www5], zaproponowała stworzenie sieci miast wspierającej współpracę i wymianę doświadczeń wśród miast realizujących zasady tego projektu. Stwarza to szansę korzystania z dobrych praktyk. W miastach przyjaznych starzeniu się polityka miejska musi opierać się na założeniu, że osoby starsze różnią się od siebie pod względem możliwości, potrzeb i środków, jakimi dysponują. W obszarze działań ukierunkowanych na osoby starsze realizacja polityki miejskiej musi chronić najsłabszych, zagrożonych marginalizacją czy wykluczeniem, oraz działać na rzecz ich integracji, a także tworzyć warunki dla większej aktywności seniorów we wszystkich dziedzinach życia społecznego.

Istotnym komponentem jakości życia ludzi starszych w polityce miejskiej powinno być bezpieczeństwo publiczne. Ludzie starsi są częściej podatni na wiktymizację (tzn. poprzez swoje działania sprawiają, że stają się ofiarą przemocy), wymagają zatem większej troski o ich bezpieczeństwo. Problem narażenia osób starszych na zachowania agresywne jest bardzo duży. Zmiany kulturowe oraz pogłębiająca się segregacja społeczno-przestrzenna powodują, że ludzie starsi wprawdzie pozostają w swoich mieszkaniach, ale dzielnica, w której dotychczas mieszkali, zmienia swój charakter. Często staje się obszarem kumulacji problemów społecznych i pojawiania się subkultur młodzieżowych. Jednym z istotnych priorytetów polityki miejskiej powinna więc być rewitalizacja dzielnic zaniedbanych. Na potrzebę rewitalizacji zwracają szczególną uwagę Karta Lipska [www3] i Dokument Referencyjny z Toledo w Sprawie Zintegrowanej Rewitalizacji Obszarów Miejskich i Jej Strategicznego Potencjału w Zakresie Inteligentniejszego i Bardziej Zrównoważonego Rozwoju Obszarów Miejskich Sprzyjającego Włączeniu Społecznemu w Europie [www2]. Rewitalizacja to „skoordynowany proces, prowadzony wspólnie przez władzę samorządową, społeczność lokalną i innych uczestników, będący elementem polityki rozwoju i mający na celu przeciwdziałania degradacji przestrzeni zurbanizowanej, zjawiskom kryzysowym, pobudzanie rozwoju i zmian jakościowych, poprzez wzrost

aktywności społecznej i gospodarczej, poprawę środowiska zamieszkania oraz ochronę dziedzictwa narodowego, przy zachowaniu zasad zrównoważonego rozwoju” [Ziobrowski, 2009, s. 7]. Jedną z grup ludności zamieszkujących trudne dzielnice są ludzie starzy. Często niski poziom wykształcenia, niewielkie dochody i nieporadność życiowa powodują, że osoby te nie potrafią zmienić swojej sytuacji. Nakładające się na to zjawiska zewnętrzne – nasilenie zachowań patologicznych, zagrożenie bezpieczeństwa publicznego i złe warunki mieszkaniowe – tworzą szczególne zagrożenie dla osób starszych i wymagają zmian wielopłaszczyznowych, długofalowych i przestrzennych w zdegradowanych dzielnicach, by podnieść ich jakość życia.

Ważną kwestią jest zapewnienie osobom starszym odpowiednich warunków mieszkaniowych i realizowanie zasady „projektowanie dla wszystkich” (Design for All). Z uwagi na zmniejszającą się sprawność fizyczną i trudności w orientacji przestrzennej mieszkanie i jego najbliższe otoczenie są dla osób starszych główną przestrzenią życiową. Stworzenie dostosowanych do potrzeb ludzi starszych warunków mieszkaniowych i odpowiednio ukształtowanego środowiska mieszkalnego powinno być jednym z istotnych aspektów prowadzonej polityki miejskiej.

Zaspokajanie potrzeb ludzi starszych bezpośrednio przez władze miasta jest trudne i nie daje wystarczających rezultatów. Konieczna staje się zatem zmiana stylu działania lokalnych władz. Istotnym krokiem w rozwijaniu miasta przyjaznego wiekowi jest tworzenie możliwości udziału osób starszych w dyskusji o ich realnej sytuacji i potrzebach. Współczesne zarządzanie miastem powinno polegać na kształtowaniu społeczności miast i włączaniu tych społeczności do aktywnego uczestnictwa w przygotowaniu, podejmowaniu, a przede wszystkim realizacji decyzji dotyczących danego miasta zgodnie z zasadą „nic o nas bez nas”. Wskazuje to na potrzebę szerszego uspołecznienia procesu zarządzania miastem (zarządzanie partycypacyjne).

Partycypacja rozumiana jako udział mieszkańców w formalnych i nieformalnych procesach samoorganizacji, zmierzających do polepszenia warunków życia w społeczności lokalnej [Lewenstein, Schindler, Skrzypiec, 2010, s. 9] może przybierać postać partycypacji społecznej i partycypacji publicznej. Partycypacja społeczna oznacza udział jednostek w działaniach zbiorowych podejmowanych w społecznościach, w których na co dzień funkcjonują. Chodzi tu przede wszystkim o aktywną obecność w procesie powstawania i funkcjonowania grup obywatelskich i organizacji pozarządowych, stałe lub okazjonalne występowanie w roli wolontariusza itp. Partycypacja publiczna oznacza natomiast zaangażowanie ludzi w działania struktur demokratycznego państwa, a więc instytucji władzy publicznej i organizacji sektora publicznego [Kaźmierczak, 2011, s. 83-84].

Partycypacja wynika z nowej organizacji sfery publicznej. Zakłada ona rolę władz lokalnych wyłącznie jako organizatora rozwoju lokalnego z szerokim zakresem partycypacji opartej przede wszystkim na samoorganizacji grup i środowisk w celu poprawy własnej sytuacji. W praktyce oznacza to, że ludzie stanowią podmiot, a nie przedmiot rozwoju lokalnego. Występują jako eksperci, którzy najlepiej potrafią określić swoje problemy i wskazać jak należy je rozwiązać [Lewenstein, 2010, s. 28-30]. W przypadku osób starszych ma to kapitalne znaczenie, gdyż potrzeby ludności tej kategorii wieku są specyficzne i najlepiej rozpoznane przez samych zainteresowanych.

Koncentrując się na zadaniach polityki miejskiej, związanej z procesem starzenia się ludności, należy jednak pamiętać, iż wyzwaniem dla miasta jest stworzenie odpowiednich warunków do życia i codziennej aktywności dla wszystkich grup mieszkańców. Miasta posiadają w swojej dyspozycji różne zasoby, które mogą wykorzystać na rzecz wszystkich użytkowników przestrzeni miejskiej.

Literatura

- [GUS, 2009] Prognoza ludności 2007-2035, GUS, Warszawa.
- Hill D.M. (2000), *Urban Policy and Politics in Britain*, Macmillan Press, Houndmills, Basingstoke, s. 3 [za:] A. Majer, *Polityka miejska – nowy obszar badań socjologii miasta* [w:] A. Majer, red., *Socjologia miasta. Nowe dziedziny badań*, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2007, s. 8-9.
- Karwińska A. (2007), *Miejski collage. Wariant postsocjalistyczny* [w:] A. Majer, red., *Socjologia miasta. Nowe dziedziny badań*, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź.
- Kaźmierczak T. (2011), *Partycypacja publiczna: pojęcie, ramy teoretyczne* [w:] A. Olech, red., *Partycypacja publiczna. O uczestnictwie obywateli w życiu wspólnoty lokalnej*, Instytut Spraw Publicznych, Warszawa.
- [KPM, 2014] Krajowa Polityka Miejska, projekt, wersja I, Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju.
- Lewenstein B. (2010), *Między rządzeniem w współrządzeniem. Obywatelskie modele rozwoju społeczności lokalnej* [w:] B. Lewenstein, J. Schindle, R. Skrzypiec, red., *Partycypacja społeczna i aktywizacja w rozwiązywaniu problemów społeczności lokalnych*, Wydawnictwo Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2010.
- Lewenstein B., Schindlera J., Skrzypiec R., red. (2010), *Partycypacja społeczna i aktywizacja w rozwiązywaniu problemów społeczności lokalnych*, Wydawnictwo Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa.
- Markowski T. (1999), *Zarządzanie rozwojem miast*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa.

- Okome O. (2002), *Writing the Anxious City: Images of Lagos in Nigerian Home Video Films* [w:] *Four African Cities, Freetown, Johannesburg, Kinshasa, Lagos*, Hatje Cantz Publisher, Germany/New York, s. 315-334, [za:] M. Davis, *Planeta slumsów*, Instytut Wydawniczy Książka i Prasa, Warszawa 2009.
- [www1] *Cities of Tomorrow. Challenges, Visions, Ways Forward*, European Union, Regional Policy, October 2011 http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/studies/pdf/citiesoftomorrow/citiesoftomorrow_final.pdf [dostęp: 10.05.2014].
- [www2] http://www.mir.gov.pl/rozwoj_regionalny/Polityka_regionalna/rozwoj_miast/Documents/Dokument_Referencyjny_Toledo.pdf [dostęp: 22.03.2014].
- [www3] http://www.mir.gov.pl/rozwoj_regionalny/Polityka_regionalna/rozwoj_miast/rozwoj_miast_w_UE/Documents/KL_PL.pdf [dostęp: 22.03.2014].
- [www4] http://www.who.int/ageing/projects/age-friendly_cities.pdf [dostęp: 11.02.2014].
- [www5] http://www.who.int/ageing/publications/Global_age_friendly_cities_Guide_English.pdf [dostęp: 11.02.2014].
- Ziobrowski Z. (2009), *Wstęp* [w:] M. Bryx, red., *Finansowanie i gospodarka nieruchomościami w procesach rewitalizacji*, Instytut Rozwoju Miast, Kraków.

URBAN POLICY IN VIEW OF THE CHALLENGES POSED BY AGING SOCIETY

Summary: Modern cities face numerous challenges: social and economic but also those constituted by spatial and environmental planning. Accumulating problems in the functioning of the city call for a different approach to its management. The goal of urban policy is to make the city attractive in a number of ways and ensure all its inhabitants a high quality of life. Because of the processes of depopulation and aging of urban society, it is now very important to make the city friendly to older people, so that specific needs of this age group will be attended to.

Keywords: city, urban policy, old people, quality of life.